

Artikel fra Spidsbarren 2005.

GRAVENS MANUFAKTURFORRETNING

Af Ib Nordby

Billeder Øster Starup Sogns Lokalhistoriske Forening

Egtvedbanens åbning i 1898, og den i forbindelse hermed oprettede station i Gravens, førte til en erhvervsmæssig udvikling i Starup sogn. Langs med hovedvejen — Bramdrupvej — gennem Gravens og videre mod Ågård etablerede adskillige håndværkere og butikshandlende sig i de tredive år, som banen eksisterede. Der kom således cykelsmed, sadelmager, skrædder, træskofabrik, købmand, manufakturhandler og — som lidt af et kuriosum — blev der endog givet bevilling til at drive biograf i Gravens i 1925.

	1900	1925	1950	1975	2000
Bager		1	2	1	
Barber			1	1	
Brugs	3	3	3	2	1
Cykelhandler	1	1	1		
Elektron		2	2	2	1
Fotograf	1	1			
Hotel/kro	1	2	2	2	2
Købmand	1	3	3	3	
Manufaktur					
Snabel		1	2	1	
Pizzeria					1
Skrædder		2			
Slager		1	2	2	
Tjenestehandel	1	2	2	1	
Umslager		1	1	2	

*Niels Carlsens første butik på
Bramdrupvej nr. 19, hvor han
boede
til leje indtil han byggede nr. 17.*

Svære tider
Men med banens nedlæggelse i
1930, der vel meget skyldtes

udbygningen af vejnettet og den øgede motorisering — folk brugte rutebilen og privatbilen holdt sit indtog — svandt, også først og fremmest de butikshandlendes muligheder for at overleve. Indkøbsbilledet skiftede, og man tog til Kolding og Vejle for at handle, — her var udvalget større og i mange tilfælde billigere. Butiksdøden begyndte at indfinde sig. Og for håndværkernes vedkommende begyndte gamle fag som bødker, savskærer, træskomager, skrædder og syerske at uddø.

*Butikken på Bramdrupvej 17
indrettedes
med butiksruder og markiser.
Vindueskonturerne ses i dag.*

I nedenstående oversigt, der er en del af en undersøgelse af erhvervslivet i Starup sogn, som

lokalarkivet har udarbejdet, er vist, hvordan det er gået med de forskellige butikserhverv inden for sognet fra år 1900 til 2000:

Som det vil ses, holdt størstedelen af de her nævnte erhverv ved endnu op i 1970'erne. I det følgende skal fortælles om en af de butikker, som formåede at overleve i 47 år, nemlig Gravens Manufakturforretning.

Manufaktur og mode

I 1923 kom det nygifte par, Ane og Niels Carlsen til Gravens, hvor de lejede sig ind i et butikslokale på Bramdrupvej 19, der, hvor idag Gravens solcenter ligger. Butikken havde stået tom i et års tid, efter at den forrige indehaver var gået konkurs, men Carlsens vovede at gå i gang igen trods advarsler fra flere beboere i Gravens. En af disse skulle ifølge en avisomtale i forbindelse med forretningens 40 års jubilæum i 1963 have sagt til Carlsen: "De skulle tage Deres penge og rejse herfra igen, inden De mister dem alle, for her kan De ikke eksistere". Hertil svarede Carlsen, at han havde ingen penge at miste, men han håbede at tjene nogen her.

Niels og Anna Carlsen kom fra Durup ved Skive. Han havde været ansat ved banen og var ikke handelsuddannet, men en øjensygdom havde tvunget ham til at søge over i et andet erhverv. Anna Carlsen var derimod uddannet inden for "manufaktur og mode" i Nykøbing Mors, havde derefter haft forskellige pladser inden for faget og bl.a. bestyret to forretninger, så det var med hendes kendskab til forretning, parret gik i gang. Da ægteparret begyndte, var det

udelukkende med “mode”, det vil sige med damehatte og broderier, — og at man begyndte i det små viser den gamle kassebog tydeligt. Den første dag var der et salg på 2,37 kr. !! For at få gang i forretningen cyklede Niels Carlsen i de første år rundt i oplandet og solgte broderier.

Varemangel under krigen ses tydeligt.

Forrest ses Ane Carlsen, dernæst Niels Carlsen og sønnen Ove Carlsen

Velanskrevet butik
Men forretningen gik godt og var velanskrevet på egnen, og efterhånden var der skabt en så god handel, at man kunne udvide varesortimentet til at omfatte trikotage og manufaktur, der senere blev udvidet med salg af

herretøj.

Allerede i 1928 havde Carlsens erhvervet nabogrunden — i dag Bramdrupvej 17 — og i 1940, da pladsforholdene i forbindelse med det udvidede vareudbud var blevet for trange, besluttede ægteparret sig for at bygge en forretningsejendom på denne grund.

Selvom krigsårene 1940 til 1945 var vanskelige år, klarede forretningen sig igennem de vareknappe tider — og efter krigen blev der igen fyldt på hylder og bøjler. Niels Carlsen døde i 1955, hvorefter fru Carlsen drev forretningen videre med sønnen Ove, der var oplært i forretningen, som bestyrer. Da Ane Carlsen døde i 1969, valgte Ove Carlsen, der på det tidspunkt var mere interesseret i repræsentantvirksomhed, at lukke forretningen, hvilket skete i 1970. I 1972 overtog E. Erbs butik og ejendom, hvor han indtil 1981 drev handel med fodtøj, - først og fremmest træsko. I dag er “butikslivet” i Gravens indskrænket til kro og pizzeria, der begge sælger ud af huset og synes levedygtige — helt i overensstemmelse med nutidens livsform.

Fylgte hylder og bøjler efter krigen.